HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

או אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים ואחד מצטרף עמהן: **גמ'** איתמר בעל אומר לפקדון ושליש אומר לגירושין מי נאמן רב הונא אמר בעל נאמן ורב חסדא אמר [א]שליש נאמן רב הונא אמר בעל נאמן דאם איתא דלגירושין יהביה ניהליה לדידה הוה יהיב לה ניהלה ורב חסדא אמר שליש נאמן דהא הימניה מתיב ר' אבא [א][ב]הודאת בעל דין כמאה עדים דמי [ג]ושליש נאמן משניהם כיצד זה אומר כך וזה אומר כך שליש נאמן שאני ממון דאיתיהיב למחילה והא תניא וכן לגיטין גיטי ממון והתניא וכן לשטרות [ב]מידי גבי הדדי תניא תנן האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי כיתי עדים שנים שיאמרו בפנינו אמרה ושנים שיאמרו בפנינו קבל וקרע ואמאי ליהמניה לשליש מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה דליהמניה תינח אמרה קיבל למה לי אמר רב' הא מני ר"א היא דאמר [ג]עדי מסירה כרתי קרע למה לי אמר רב יהודה א"ר בשעת השמד שנו אמר רבה ומודה רב הונא דאי אמרה איהי לדידי אמר לי שליש דלגירושין יהביה ניהליה מהימנא מי איכא מידי דשליש גופיה לא מהימן ואיהי מהימנא אלא [ד]אי אמרה קמאי דידי לגרושין יהביה ניהליה מהימנא מיגו דאי בעיא אמרה לדידה יהביה ניהליה בעל [ה]בעל אמר לגירושין ושליש אומר לגירושין והיא אומרת נתן לי ואבד אמר רבי יוחנן [ד]הוה דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות משנים ואמאי וליהימניה לשליש מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה דלהימניה ולהימניה לבעל דאמר [ה]רב חייא בר אבין א"ר יוחנן בעל שאמר גירשתי את אשתי נאמן מי קאמר גירשתי ולימא חזקה שליח עושה שליחותו [ו]דאמר רבי יצחק [ו]האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם ומת שלוחו אסור בכל הנשים שבעולם חזקה שליח עושה שליחותו

הני

רש"י

או אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים ואחד. שלישי שנעשה עד בזו ובזו מצטרף עמהם: **גמ' בעל אומר לפקדון.** גט שנתון ביד שליש בעל אומר לפקדון נתתיו בידך ושליש אומר לגירושין נתת לי שהייתי שלוחה לקבלה ונתגרשה בקבלתי והאיש והאשה יחד בעיר: **דהא הימניה.** כשמסרו בידו: **דאיתיהיב למחילה.** שאם מחלו מחול הלכך שליש נאמן דכיון שהאמינו ומסר בידו נתרצה בהבטחתו עליו למחול על ממונו ולהאמין כל מה שיאמר אבל במילתא דאיסורא אין בידו להאמין: **גיטי ממון.** שאין גט אלא לשון שטר: **מידי גבי הדדי תניא.** וכן לגיטין וכן לשטרות דנימא מדהא לשטרות דממון קמייתא לגיטי נשים הני תרי תנאי ניהו ותרוייהו בממון איירי: **ואמאי.** בעי עדים כלל לא בקבלה[ז] ולא באמירה אלא באמירתו בלבד להימניה דהא הימניה בעל: **מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה.** בפנינו להראותו לנו דניהמניה הא קרעו ואע"פ שהקרעים בידו בפנינו אין שליש אח"כ השליחות בידו דמיגו דאי בעי הוה עביד ביה מאי דקאמר נאמן נמי על אמירתו אבל זה שקרעו אין בידו למוסרו בידה: **תינח אמרה קיבל למה לי.** לאתויי עדים שראוהו מקבלו מיד הבעל הרי הוא בידו בפנינו והא ודאי קבליה: **רבי אלעזר היא.** דאמר אין גט כשר בלא עדי מסירה: **קרע למה לי.** כלומר למה לי למקרעיה: **שעת גזרת השמד הוה.** שגזרו על המצות: **שליש גופיה לא מהימן ואיהי.** כי אמרה משמיה מהימנא: **בעל אומר לגירושין.** נתתיו לשליש למוסרו לה: **גירשתי את אשתי נאמן.** דמה לו לשקר הרי בידו לגרשה: **מי קאמר גירשתי.** שליח להולכה הוא דעבד: **ונימא דחזקה שליח כו'.** כיון דבעל נאמן דמסריה להאי על מנת לגרשה נימא שחזקה שהשליח עושה שליחותו: **אסור בכל הנשים.** שמא זו קרובת ארוסתו שקדש לו שלוחו היא אא"כ חזר שלוחו לומר לו פלונית קדשתי לך או לא קדשתי לך שום אשה:

לחומרא

תוספות

בעל נאמן דאם איתא דלגירושין כו'. וא"ת א"כ מה הועילו חכמים דתקון לומר[א] בפני נכתב ובפני נחתם משום דאי אתי בעל ומערער לא משגיחינן ביה אכתי יערער שיאמר לפקדון נתתי ואי דאיכא עדים דיהבינהו לגירושין התם לא בעינן בפני נכתב[ב] וי"ל דלא מהימן אלא בשלשתן בעיר דשייך האי טעמא דלדידה הוה יהיב לה והא דפריך לרב חסדא ממתניתין משמע דלרב הונא ניחא היינו משום דלדידיה איכא לאוקמי בשלשתן בעיר וא"ת והנהו דמלכי (לעיל דף ו.) מערסא לערסא ומשכונה לשכונה דבעיר אחת מה הועילו חכמים בתקנתן וי"ל דסברי כרב חסדא דאמר שליש נאמן אפי' בעיר אחת אי נמי התם איירי כשהבעל אומר כתבו ותנו והלך לדרכו[ג] דליכא למימר דלדידה הוה יהיב לה: **שליש** נאמן דהא הימניה. אפי' אומר הבעל שנתן לו בפני עדים[ד] מ"מ סמך עליו דזימנין דמייתי עדים או אזלי למדינת הים דאין לפרש דנאמן השליש מטעם מיגו דאי בעי עביד ביה מאי דקאמר שיכול למוסרו לאשה כדפי' בקונטרס בסמוך חדא דבלא שום מיגו הימנוהו רבנן לשליש כדמשמע בסוף זה בורר (סנהדרין דף לא.) גבי ההיא סבתא דאפקידו גבה שטרא ואמרה דפריע הוא והימנה רב נחמן בלא שום מיגו דכיון דאיתחזק בב"ד אי בעי קלתיה לא אמרינן[ה] ועוד אי חשיב מיגו לא הוה פליג רב הונא דהיכא דאיכא מיגו מודה כדאמרינן בסמוך ומודה רב הונא דאי אמרה קמי דידי כו' אלא לא חשיב מיגו דהא אין ביד השליח למוסרו לאשה דשמא האשה לא תתרצה לקבל הגט כיון דבעלה אומר לפקדון[ו] לכך נראה לפרש דהא הימניה כיון שמסר בידו[ז] על דעת כן מסר לו שיהא לגירושין אם יאמר לגירושין אע"פ שהוא משקר ולפי זה מהימנינן ליה לשליש אפילו בדברים העשויים להשאיל ולהשכיר היכא דלא אמר בתורת שאילה אלא אומר בפקדון יהבי' ניהליה: **מתיב** ר' אבא הודאת בעל דין כמאה עדים דמי ושליש נאמן. משמע דנאמן אפילו כולן בעיר אחת אע"ג דאיכא למימר דאם איתא דלאו לפקדון יהביה[ח] הוה יהיב ליה[ט]: **שאני** ממון דאיתיהיב למחילה. כיון שהאמינו ומסר בידו נתרצה בהבטחתו עליו למחול על ממונו ולהאמין על כל מה שיאמר אפי' ישקר שהאמינו להפסידו ממונו אפילו שלא כדין אבל במילתא דאיסורא אין בידו להאמינו ורב חסדא סבר דבגט נמי שליש נאמן דעל כן נתן לו שיהא לגירושין אם יאמר לגירושין כדפירשנו: **ולהימניה** לשליש. פי' אמאי צריך שנים שיאמרו בפנינו קיבל אבל צריך לעולם שנים שיאמרו בפנינו אמרה כדפירשנו לעיל ומשני מי נפיק גיטא מתותי ידיה דהנך קרעים שבידו שמא מלאו באשפה[י] דדוקא היכא שהגט שלם בידו[יא] דהימניה הבעל ומסרו לו נאמן: **תינח** בפנינו אמרה. פירוש תינח דבדין צריך שנים שיאמרו בפנינו אמרה[יב] ומזה לא הוה קשה מעולם אלא בפנינו קיבל למה לי נהי דלא סגי בשנים אומרים בפנינו אמרה כיון דנקרע הגט ולא נפיק גיטא מתותי ידיה מ"מ למה לי בפנינו קיבל לא היה צריך אלא לעדים שראוהו בידו שלם[יג]: **רבי** אלעזר היא דאמר עדי מסירה כרתי. ומיירי שאין העדים חתומין בו ולכך לא סגי במה שראוהו בידו שלם כיון שלא ראו הקבלה אבל אם עדים חתומין בו כשר[יד] אפי' אין כאן עדי מסירה לפנינו דמסתמא נמסר בפני עדים ונעשה כדין כדאמרי' בהשולח (לעיל דף לו.) אמר רבה לא נריכא אלא לר' אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי תיקנו חכמים עדי חתימה דזימנין דמייתי סהדי או אזלי למדינת הים ולקמן בהמגרש (דף פו.) תנן במילתיה דרבי [ח]אליעזר גופיה אין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם[טו]: **אסור** בכל הנשים שבעולם. אבל לכל אדם אין לאסור לקדש ולחוש שמא זאת היא שקדש השליח דאם איתא דנתקדשה לא היתה חוזרת ומתקדשת אבל האי אסור לקדש שמא שלוחו קידש לו אחת מקרובותיה כגון אמה ואם אמה וכיוצא בהן ואפי' באות כל הקרובות ואמרו שלא נתקדשו לא סמכינן אדיבורא בעלמא ואם תאמר יתומה קטנה תיאסר לכל אדם שמא אביה קדשה לזה השליח[טז] ונראה דקנסא בעלמא הוא דקנסינן ליה שלוה לקדש סתם[יז] ולא חשש על עצמו שלא יבא לידי תקלה אבל מן הדין מותר בכל הנשים[ס] דאין זה חזקה גמורה דאינה בידו להתקדש שמא לא תתרצה ועוד דאזלינן בתר רובא ומ"מ מוכיח שפיר דחזקה שליח עושה שליחותו דאי לאו הכי לא הוה ראוי לקנוס כאן והא דפריך עלה בנזיר בפ"ב (דף יב.) מקן [ט]סתומה שפרח אחד מהם לאויר העולם יקח זוג לשני ואילו שאר קינין בעלמא מיתקנן[יח] ואע"ג דהכא קנסא בעלמא מ"מ פריך שפיר דהתם נמי הוה לן למקנסיה על שלא נזהר שלא יפרח וממה דשאר קינין בעלמא מיתקנן לדידיה פריך[יט] והא דמשני אמינא לך הנא אשה דלא ניידא לאו משום דתיחשב כקבועה שלא תתבטל ברוב[כ] דבדבר המתערב ואינו ניכר לא אמרינן ליהוי קבוע דידיה כמחצה על מחצה אלא כלומר מחמת קביעותא קנסינן טפי מבגוזל. [וע"ע תוס' נזיר יב. ד"ה אסור]:

הני

מסורת הש"ס

א) תוספתא ב"מ פ"א [לעיל מ: קדושין סה: ב"מ ג:], ב) [שבת יח. עירובין כ: ב"מ לד. לב.], ג) [לעיל ט: וש"נ], ד) לעיל ג: ג. קדושין סו. [יבמות פח.], ה) [ב"ב קלד:], ו) [חולין יב.] עירובין לא: נזיר יב. ע"ש, ז) בס"א נוסף: ולא בקריעה, ח) [נ"ל אלעזר], ט) פי' שעדיין לא פי' איזה לחטאת ואיזה לעולה,

◆

גליון הש"ס

תד"ה אסור בכל הנשים וכו' דאין זה חזקה גמורה. ע' לקמן סה ע"א תד"ה התקבל:

◆

מוסף רש"י

הודאת בעל דין כמאה עדים דמי. ברייתא היא בתוספתא דב"מ בפ' ראשון (ב"מ ג:) דכתיב (שמות כב) אשר יאמר כי הוא זה, הרי אסמך על מקצת הודאתו (קדושין סה:). **מידי גבי הדדי תניא.** חדא תניא ר' חייא וחדא תניא ר' אושעיא (שבת יח.). **ואין דבר שבערוה פחות משנים.** אין דבר ערוה ראוי להתירו בפחות משנים, דיליף דבר דבר ממומון, כתיב הכא כי ימצא בה ערות דבר, וכתיב התם על פי שנים עדים יקום דבר (לעיל ב:). **חזקה שליח עושה שליחותו.** כל השלוחין עושין שליחותן ומחזקינן להו בכך, מאחר שנתרצו בשליחותן (חולין יב.). **צא וקדש לי אשה סתם.** שלא פירש לו באיזו עיר ואיזו אשה (נזיר יב.). **אסור בכל הנשים שבעולם חזקה שליח עושה שליחותו.** והלך וקידש לו אשה, וכיון שלא פירש לו הי מינייהו קדיש ליה ולא ידע איזו קידש לו, ואי הדר אותו האיש ונסיב איתתא דלמא זו היא אמה או בתה או אחותה של אותה האשה שקידש לו שלוחו, והן כולן אסורות לו כדאמר התם (ריש מס' ד"א) המקדש את האשה אוסר עליו שבע עריות (נזיר יב.).

◆

מוסף תוספות

א. במביא גט ממדינת הים. רשב"א. ב. דאינו חשוד לקלקלה בידי שמים ומסתמא מסר לו גט כשר. תוס' הרא"ש. ג. דאינו יכול להתעכב עד שיתננו לה. רשב"א. ד. ומאי הימניה שייך והלא על העדים סמך. מרדכי. ה. (דברי התוס' צ"ב דאם בגמ' לל"ק אינו נאמן רק משום מיגו וללל"ב אינו נאמן משום דאינו מיגו טוב) ולשון תוס' הרא"ש: ומקשה לר"נ דאמר כיון דאתחזק בב"ד אי בעיא קלתיה לא אמרינן ומקשה מהא דשליש נאמן אלמא אפילו היכא דליכא מיגו נאמן שליש. ו. דשמא אינה רוצה לקלקל את עצמה. רשב"א. ז. ויודע שיש ביד השליש למוסרו לאשה וע"י כך תלך היא ותנשא בו. רשב"א. ח. לדידיה. תוס' הרא"ש. ט. לא מרענא הימנותיה דשליש. תוס' הרא"ש. י. ולא היה שליש מעולם. תוס' הרא"ש. יא. שידוע שהיה שליש. תוס' הרא"ש. יב. כי היכי דליתברר דשליח לקבלה הוא ומכי מטי גיטא לידיה איגרשא לה. שיט"ק בשם הר"ה. יג. דבאותה שעה שליש היה ונאמן, ובלבד במקומו, א"נ אע"פ שאינו מקוים אלא שאין הבעל טוען טענת מזויף וכו'. רשב"א. יד. רק שיאמר השליח [או האשה. רשב"א.] ניתן לי בפני עדי מסירה. תוס' הרא"ש. טו. אלמא אף לר' אלעזר בקיום חותמיו סגי. רשב"א. טז. דבשלמא אם לא אירע ספק זה ניחא דלא אסרינן קטנות דאם איתא שקיבל בה אביה קידושין היה אומרו בשעת מיתה, אבל כיון שאירע הספק ואתה צריך לחוש שמא קיבל בה קידושין ולא אמרו, כיון שאתה אוסרו בקרובותיה א"כ ניחוש לאוסרה. תוס' הרא"ש. יז. ולא פירש לו קדש לפלונית. תוס' נזיר יב. ד"ה אסור. יח. ואמאי, כל חדא וחדא נימא היינו היא. רשב"א. יט. דמשמע ליה דשאר קינין דעלמא אפילו לראובן מיתקנו אם יצטרך לקן אחד לזיבה אחרת. תוס' נזיר יב. ד"ה ואילו. כ. ולהוי איסורא דאורייתא דהויא לה קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה. תוס' נזיר יב. ד"ה אסור.

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה יא סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' נה:

יט ב מיי' פ"ז מהל' טוען הל"א טוש"ע חו"מ סי' פא סעי' ח:

כ ג מיי' פט"ז מהל' מלוה הלכה ח סמג עשין לד טוש"ע חו"מ סי' נו סעיף א:

כא ד טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' נה:

כב ה מיי' פי"ב מהל' גירושין הלכה יב סמג עשין נ טוש"ע שם סעי' נו:

כג ו מיי' פ"ט מהל' אישות הל"ו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לה סעי' יא:

◆

פסקי רי"ד

שיאמרו בפנינו קבל וקרע ואפילו הם הראשונים והם האחרונים או א' מן הראשונים ואחד מן האחרונים וא' מצטרף עמהם פי' האשה שאמרה התקבל לי גיטי והוא חזר ואמר קבלתי צריכה להביא לפנינו שני כיתי עדים שנים שיאמרו בפנינו אמרה לו לקבלו ושנים שיאמרו קבלו וקרעו ולקמן מפרש למה לי לקורעו: ואפילו הם הראשונים שאמרה בפניהם לקבל לה הם עצמם מעידים שראו שקבלו או א' מן הראשונים ואחד מן האחרונים וא' שלישי שנעשה עד בזו ובזו מצטרף עמהם ואע"ג דשליח להולכה אינו צריך עדים שהבעל עשאו שליח אלא הוא נאמן מפני שהגט שבידו מוכיח אבל שליח לקבלה שאין דבר המוכיח בידו צריך עדים ואילו היו שנים אינן צריכין עדים אלא הם נאמנים לומר שהאשה עשאתנו שלוחים לקבלה שהשנים נאמנים לכל דבר ונ"ל שגם שליח של קידושין צריך עדים היאך מינהו הבעל שליח לקדש בפניהם שאע"פ שמוליך הקידושין בידו (מאלו) [מ"מ אינו] מוכיח שהבעל נתנם לו ולא דמי לגט שכתוב בו אנא פלוני בר פלוני מעיר פלוני פטרתי פלונית בת פלונית שזו ודאי היא הוכחה גדולה שהבעל מסרו ולא חיישי' שמא לפקדון נתנו לו או מצאו בשוק אלא כיון שהוא מוחזק בו ויוצא מידו נאמן הוא לומר שהבעל נתנו לו וה"ה בשליח קדושין אם היה מקדשה בשטר אבל בכסף צריך עדים שמינהו שליח בפניהם ומאי דאמרי' בריש פ' האיש מקדש (קדושין מג.) שהשליח נעשה עד ובשליח וע"א מתקדשת האשה כגון שיש עדים שהוא שלוחו וה"ה הכי נמי שליח להולכה דגט כיון שהוא נאמן בלא עדים מצטרף הוא עם ע"א בנתינת הגט ליד האשה לר' אלעזר דבעי עידי מסירה ואם היו שני שלוחים בקדושין אינן צריכים מפני שהן שנים והם נאמנים וגם לא עידי מסירה אלא הן הן שלוחיו הן הן עידיו כדאמרי' התם: איתמר בעל אומר לפקדון ושליח אומר לגירושין מי נאמן רב הונא אמר בעל נאמן ורב חסדא אמר שליח נאמן רב הונא [אמר] בעל נאמן אם איתא דלגירושין יהביה ניהליה לדידה הוה יהיב לה ורב חסדא אמר שליח נאמן דהא הימניה פי' בשליח שמינתו האשה לקבלה מיירי והשליח והאשה יחד הם בעיר ומשום הכי פליג רב חסדא ואמר דשליח נאמן שאין ביד הבעל לבטל אותה השליחות וכיון שהגט יוצא מתחת ידו אמר רב חסדא דשליח נאמן אבל בשליח להולכה א"א לומר דשליח נאמן שהרי הבעל יכול לבטלו ואין לך בטול גדול מזה כשאומר לו לפקדון נתתיו לך. ואם תאמר אין זה בטול גמור אלא גלויי דעתא בעלמא וכבר קי"ל כאביי דאמר (לעיל לד.) גלויי דעתא בגיטא לאו מילתא היא ולא בטיל עד דמבטלי ליה בפירוש ויאמר לו אי אפשי בשליחותך (והגט) [והכא] לא בטלו בפירוש אלא אמר בפקדון נתתיו לך לא בטיל והשליח נאמן ואם יתננו לאשה היא מגורשת זה לא יתכן דנהי דאין זה בטול גמור כיון שיכול לבטלו ביטול גמור יהא נאמן לומר לפקדון נתתיו לך ע"י מגו דאי בעי מבטל ליה ואמר ליה אי אפשי בשליחותך כי אמר נמי לפקדון יהבתיה ניהלך יהא נאמן ואין לומר דלית ליה לרב חסדא מיגו דהא קי"ל בפ' האשה שנתאלמנה [כתובות כב.] דאמרי' מיגו מדאורייתא ומסברא הילכך אין לפרש מחלוקתם אלא בשליח לקבלה ואותבינן עליה דרב חסדא ממאי דתנן האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי כיתי עדים שנים שיאמרו בפנינו אמרה לו לקבל גיטה אבל אם אין עדים בדבר אע"פ שהאשה מודה כי מינתו שליח והבעל מודה לו שנתנו לו והגט יוצא מתחת יד השליח שקבלו בעבור האשה אמרי' שאין האשה מגורשת דשמא האשה לא מינתו שליח ואמאי צריכה עדים בזה הדבר יהא השליח נאמן לומר שהאשה מינתו שליח כדאמר רב חסדא הכא דשליח נאמן באומרו לבעל כי לגירושין נתתו לי. ומתרץ מי כי נפיק גיטא מתותי ידיה דליהמניה פי' כשבא השליח ואומר כי האשה מינתני שליח במה נאמין לו כלום שיוצא עכשיו כשאומר לבעל כי לגירושין נתתו לי. הילכך שליח להולכה נאמן בלא עדים אבל שליח לקבלה אינו נאמן בלא עדים: הדר מקשה ליה תינח אמרה קבל למה לי' פי' נהי דבעי' עדים שאמרה לו האשה ומינתו שליח עדים שקבל הגט למה לי כיון שהגט יוצא מתחת ידו יהא השליח נאמן כדאמר רב חסדא ומשני רבא כ' ר' אלעזר היא דאמר עידי מסירה כרתי פי' ואפילו אם הגט יוצא מתחת יד האשה צריכה להביא עידי מסירה כ"ש מיד השליח וכי פליגי רב הונא ורב חסדא אליבא דר' מאיר דלא בעי עידי מסירה ואילו נפיק הגט מתחת יד האשה נאמנת לומר לגירושין ניתן לי ואינה צריכה עידי מסירה וכשיוצא מתחת יד השליח פליגי רב הונא ורב חסדא דרב הונא סבר אפי' לר' מאיר בעל נאמן ורב חסדא סבר אליבא דר' מאיר השליח נאמן שכך נאמן השליח כמו האשה ובעי תלמודא קרע למה לי פי' מה צורך לשליח לקורעו ואהדר רב יהודה בשעת